

VAI TRÒ CỦA CÁC TỔ CHỨC CHÍNH TRỊ - XÃ HỘI TRONG BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG TẠI TỈNH VĨNH PHÚC

TRẦN NGỌC NGOẠN,
NGUYỄN THỊ HUYỀN THU

Tóm tắt: Bảo vệ môi trường là trách nhiệm là quyền và nghĩa vụ của mọi công dân và toàn xã hội, trong đó có các tổ chức chính trị - xã hội. Tại tỉnh Vĩnh Phúc, các tổ chức chính trị - xã hội đã và đang phát huy vai trò tích cực trong bảo vệ môi trường tại địa phương, thông qua các hoạt động tuyên truyền, vận động nhân dân; tham gia đóng góp quy hoạch và xây dựng cơ sở hạ tầng; huy động nguồn lực; giám sát, đánh giá việc thực hiện các nội dung bảo vệ môi trường. Tuy nhiên, sự tham gia của các tổ chức chính trị - xã hội trong bảo vệ môi trường vẫn còn một số hạn chế, liên quan đến năng lực quản lý của các cán bộ hội, cơ chế, chính sách huy động sự tham gia, nhận thức cộng đồng về vấn đề bảo vệ môi trường.

Từ khóa: tổ chức chính trị - xã hội, bảo vệ môi trường, Vĩnh Phúc.

ROLE OF POLITICAL - SOCIAL ORGANIZATIONS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION IN VINH PHUC PROVINCE

Abstract: Environmental protection is a responsibility, a right and an obligation of all citizens as well as the whole society, including socio - political organizations. In Vinh Phuc province, socio-political organizations have been promoting their active role in environmental protection in the locality, through propaganda and mobilization activities; contributing ideas to the planning and construction of infrastructure; resource mobilization; monitoring and evaluating the implementation of environmental protection contents. However, the participation of socio-political organizations in environmental protection still has some limitations, related to the management capacity of union officials, mechanisms and policies to mobilize participation, public awareness on environmental protection issues.

Keywords: socio-political organization, environmental protection, Vinh Phuc.

1. Đặt vấn đề

Tổ chức chính trị - xã hội (CT-XH) là các tổ chức được thành lập bởi những thành viên đại diện cho lực lượng xã hội nhất định, thực hiện các hoạt động xã hội rộng rãi, đại diện cho ý chí của các tầng lớp trong xã hội (như Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (MTTQVN), Công đoàn, Đoàn thanh niên, Hội nông dân, Hội phụ nữ, Hội cựu chiến binh...). Các tổ chức CT-XH đã và

đang có những vai trò quan trọng, huy động sự tham gia của người dân và toàn xã hội trong công tác bảo vệ môi trường (BVMT).

Luật BVMT năm 2020 dành riêng chương 13 (các Điều 157, 158, 159) quy định về *trách nhiệm và quyền hạn của MTTQVN, các tổ chức CT-XH, tổ chức chính trị xã hội - nghề nghiệp, tổ chức xã hội - nghề nghiệp và cộng đồng dân cư trong BVMT* (các nội dung này cũng đã được

đề cập trong luật BVMT năm 2014). Thể hiện Nhà nước trao quyền cho các tổ chức CT-XH và cộng đồng dân cư để thực thi một số chức năng trong quá trình tham vấn, góp ý, phản biện, giám sát các quyết định liên quan đến môi trường cũng như quá trình thực thi các quy định về BVMT của các bên liên quan.

Tại tỉnh Vĩnh Phúc, vấn đề ô nhiễm môi trường nông thôn đang hiện hữu. Nước thải và chất thải rắn sinh hoạt, chất thải chăn nuôi chưa được xử lý hiệu quả gây ô nhiễm môi trường, tiềm ẩn nguy cơ gây ra dịch bệnh cho người và vật nuôi. Việc lạm dụng hoá chất nông nghiệp (thuốc trừ sâu, phân bón hoá học, thuốc diệt cỏ...) trong canh tác còn diễn ra phổ biến ở nhiều nơi. Vì vậy, BVMT nông thôn đang là vấn đề đáng quan tâm tại Vĩnh Phúc, trong đó, các tổ chức CT-XH có vai trò rất quan trọng.

Hoạt động của các tổ chức CT-XH tại tỉnh Vĩnh Phúc đang phát huy hiệu quả. MTTQVN tỉnh Vĩnh Phúc cùng các tổ chức thành viên đã phát triển nhiều phong trào BVMT. Các mô hình BVMT tiêu biểu đã được nhân rộng, mang lại hiệu quả rõ rệt, góp phần cải thiện chất lượng môi trường nông thôn.

Bài báo làm rõ vai trò của các tổ chức CT-XH trong BVMT tại Vĩnh Phúc; phân tích các yếu tố ảnh hưởng, từ đó đưa ra một số kiến nghị để nâng cao vai trò và tăng cường sự tham gia của các tổ chức CT-XH trong BVMT.

2. Cơ sở dữ liệu và phương pháp nghiên cứu

Cơ sở dữ liệu: bài báo sử dụng các thông tin, tài liệu liên quan đến các tổ chức xã hội, tổ chức CT-XH; các văn bản pháp luật quy định về BVMT và cơ cấu, tổ chức hoạt động của các tổ chức đoàn thể; các công trình nghiên cứu về vai trò và sự tham gia của các tổ chức CT-XH trong BVMT và các tài liệu có liên quan.

Phương pháp nghiên cứu: bài báo sử dụng phương pháp chính là điều tra thực địa, tiến hành

khảo sát, điều tra tại Vĩnh Phúc (tháng 12/2020), thông qua phỏng vấn bằng bảng hỏi và phỏng vấn sâu đối với các đối tượng là người dân và thành viên của các tổ chức CT-XH. Các nội dung chia theo các kênh về vai trò và hoạt động của các tổ chức CT-XH trong BVMT, sự phối kết hợp của các tổ chức này với các cơ quan chuyên môn của chính quyền địa phương.

Bài báo đã phỏng vấn bảng hỏi với 160 phiếu tại xã Tam Phúc, xã Ngũ Kiên (huyện Vĩnh Tường); xã Sơn Lôi, xã Quất Lưu (huyện Bình Xuyên), mỗi xã 40 phiếu.

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

3.1. Vai trò của các tổ chức chính trị - xã hội trong bảo vệ môi trường

a. Trong hoạt động tuyên truyền, vận động nhân dân tham gia BVMT

Nhằm nâng cao nhận thức của người dân về tầm quan trọng của môi trường đối với đời sống, MTTQVN và các tổ chức đoàn thể, cán bộ, đảng viên tỉnh Vĩnh Phúc đã có nhiều chương trình thực tế nhằm tuyên truyền mục đích, ý nghĩa, tầm quan trọng của hoạt động BVMT trong sự nghiệp phát triển hiện nay.

Một số phong trào điển hình do MTTQVN tỉnh phát động như: cuộc vận động “*Toàn dân đoàn kết xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh*”. Tập trung tuyên truyền, vận động nhân dân tích cực thực hiện tốt chủ trương giải phóng mặt bằng, nâng cao tiêu chí ở những xã đã đạt chuẩn nông thôn mới, tham gia hiến đất, hiến kê, hiến công, vệ sinh đường làng ngõ xóm, chỉnh trang nhà cửa, trồng mới cây xanh. Các phong trào khác như: “*Xây dựng gia đình 5 không 3 sạch*”, “*Nông dân Vĩnh Phúc vì một nền nông nghiệp an toàn, bền vững; môi trường nông thôn xanh - sạch - đẹp giai đoạn 2017 - 2021*”, “*Ngày Chủ nhật xanh*”, “*Toàn dân tham gia BVMT, xây dựng khu dân cư sáng - xanh - sạch - đẹp*”...

Tại huyện Tam Dương, trong 5 năm (2016 - 2020), Hội phụ nữ huyện đã phối hợp với các đoàn thể tổ chức 18 lớp tập huấn, truyền thông, lồng ghép công tác BVMT cho hơn 2.600 lượt hội viên; tổ chức các hoạt động vệ sinh môi trường (vận động hơn 15.000 lượt hội viên tham gia, khơi thông gần 70 km cống, rãnh thoát nước); duy trì và nhân rộng các câu lạc bộ, mô hình: phụ nữ hạn chế sử dụng túi nilon, nhà sạch - vườn xanh, tổ phụ nữ phân loại rác thải tại gia đình, đường hoa phụ nữ... [5].

“Để mỗi người dân nắm rõ, ý thức, hiểu và tự nguyện tham gia BVMT nông thôn rất là khó. Nhiều khi Hội chúng tôi còn phải trực tiếp đến tận nhà gặp gỡ, tuyên truyền, động viên, phân tích các mặt có lợi, cả về trước mắt và lâu dài do môi trường nông thôn mang lại cho bà con và gia đình” - PVS bà Nguyễn Thị Mai, Ủy viên Ban chấp hành Hội phụ nữ xã Sơn Lôi, huyện Bình Xuyên.

Tại thành phố Vĩnh Yên, Hội cựu chiến binh (CCB) thành phố đã thành lập 75 câu lạc bộ (CLB) tự quản BVMT với trên 2.900 hội viên [10]. CLB đã tích cực tuyên truyền nội dung, kiến thức cơ bản về biến đổi khí hậu, quản lý tài nguyên, BVMT; khuyến khích hội viên tham gia

hưởng ứng các sự kiện, ngày lễ môi trường do thành phố phát động... Hội viên các CLB đã trở thành những nhân tố tích cực, trực tiếp tuyên truyền BVMT tới cán bộ, nhân dân trên địa bàn.

Tổ chức CT-XH các cấp đã phối hợp với các cơ quan chuyên môn (như Tài nguyên và Môi trường, Tư pháp...) tổ chức các lớp tập huấn, truyền thông, tọa đàm nhiều nội dung thiết thực liên quan đến BVMT như: phổ biến kiến thức, phương pháp tổ chức hoạt động BVMT có sự tham gia của cộng đồng...

Qua các hoạt động tuyên truyền của các tổ chức CT-XH, góp phần làm cho từng người dân và cộng đồng nhận thức được đầy đủ, xác định rõ trách nhiệm, vai trò là chủ thể đầu tiên và trực tiếp nhất thực hiện các hoạt động BVMT tại địa phương.

b. Tham gia quy hoạch và xây dựng cơ sở hạ tầng BVMT nông thôn

Qua khảo sát tại huyện Vĩnh Tường và Bình Xuyên, 100% số xã đã thực hiện xong công tác quy hoạch nghĩa trang, nghĩa địa, bãi tập trung rác thải trên địa bàn. Kết quả khảo sát về sự tham gia của các tổ chức CT-XH vào công tác quy hoạch này được tổng hợp trong Bảng 1.

Bảng 1. Sự tham gia của hội viên các tổ chức CT-XH trong công tác quy hoạch

Nội dung	Huyện Vĩnh Tường				Huyện Bình Xuyên			
	Xã Tam Phúc		Xã Ngũ Kiên		Xã Sơn Lôi		Xã Quất Lưu	
	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)
1. Có tham gia	35	87,5	31	77,5	36	90	29	72,5
- Họp thôn	30	85,7	27	87,1	30	83,3	25	86,2
- Họp xã	5	14,3	4	12,9	6	16,7	4	13,8
- Đóng góp ý kiến	7	20,0	5	16,1	8	22,2	3	10,3
2. Không tham gia	3	7,5	4	10,0	2	5	6	15,0
3. Không biết thông tin	2	5,0	5	12,5	2	5	5	12,5

Nguồn: Khảo sát của nhóm tác giả (2020)

Đa số các hội viên cho rằng, có tham gia các buổi họp về quy hoạch môi trường nông thôn (tỷ lệ trung bình là 81,9%). Sự tham gia của hội viên

chủ yếu dưới hình thức họp tại các thôn, xã khi có yêu cầu, nhưng chỉ khoảng 17,15% số người đi họp có ý kiến đóng góp.

Từ kết quả tham vấn cho thấy, tỷ lệ các hội viên được tham gia vào các cuộc họp cấp xã tương đối thấp, khoảng 5%. Trong khi đó, những vấn đề môi trường nông thôn (như việc quy hoạch nghĩa địa, điểm tập kết rác tập trung, mỗi xã chỉ quy hoạch 1 điểm) phải được tham vấn ý kiến cộng đồng, điều này sẽ hạn chế rất lớn đến tính khả thi của các quy hoạch.

c. Tham gia các hoạt động thu gom và xử lý rác thải, nước thải

Từ năm 2017 đến tháng 9/2020, các tổ chức CT-XH trong toàn tỉnh đã dọn vệ sinh hơn 354 tấn rác thải các loại, nạo vét 85 km kênh mương nội đồng, vệ sinh 230 km đường làng, ngõ xóm [9]. Khảo sát thực tế tại xã Ngũ Kiên, huyện Vĩnh Tường, Hội phụ nữ xã thường xuyên phát động các buổi vệ sinh khu dân cư (vào ngày chủ nhật cuối hàng tháng), Hội nông dân xã tổ chức hoạt động làm sạch đồng ruộng, thu hút được hàng trăm lượt hội viên tham gia [2].

Nhiều mô hình điển hình về thu gom, xử lý rác thải do các tổ chức CT-XH triển khai: Hội phụ nữ xã Đồng Quế, huyện Sông Lô với mô hình “*Tổ phụ nữ phân loại và xử lý rác thải tại gia đình*” gồm 25 hộ gia đình tại thôn Đoàn Kết, các hội viên được Hội phụ nữ xã hướng dẫn phân loại rác tại nguồn, cách xử lý, ủ phân hữu cơ vi sinh để giảm thiểu chất thải [9];

Mô hình “*Tổ phụ nữ nói không với rác thải nhựa dùng một lần và túi nilon*” ở thôn Hoa Cao (xã Nhạo Sơn), thôn Đồng Tâm (xã Đồng Thịnh), huyện Sông Lô góp phần nâng cao nhận thức của người dân về tác hại của chất thải nhựa, tạo sự chuyển biến tích cực trong hành động chống rác thải nhựa, nói không với rác thải nhựa dùng một lần.

Hội viên CLB CCB tự quản BVMT thành phố Vĩnh Yên đăng ký thực hiện thu gom, xử lý rác thải nông thôn, tự nguyện chỉnh trang nhà ở,

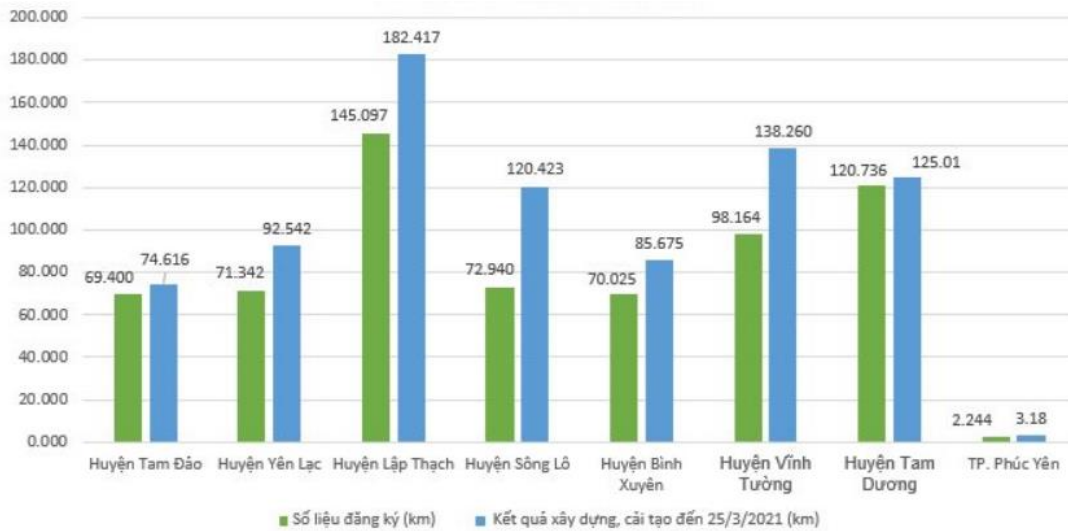
xây dựng các công trình nhà vệ sinh, bể chứa nước, chuồng trại chăn nuôi, giữ gìn vệ sinh công cộng.

d. Tham gia huy động nguồn lực cho các hoạt động cải thiện môi trường

Định kỳ, các tổ chức CT-XH thực hiện hoạt động trồng cây xanh, trồng hoa tại các địa điểm công cộng, trục đường giao thông, đường nội đồng. Tại huyện Yên Lạc, hội viên CCB huyện trồng trên 2.500 cây xanh hưởng ứng các phong trào “*Toàn dân chung sức xây dựng Nông thôn mới, đô thị văn minh*”; “*Xây dựng huyện Yên Lạc xanh – sạch – đẹp – văn minh – đáng sống*” [4]. Tại thị trấn Tứ Trưng (huyện Vĩnh Tường), Hội phụ nữ thị trấn xây dựng được 7 đường hoa với chiều dài hơn 2 km và hiện đang triển khai thực hiện mô hình “*Đường hoa phụ nữ*”. Mô hình đã tạo sức lan tỏa mạnh mẽ, thu hút nhiều hội viên và nhân dân hưởng ứng, tham gia [6].

Bên cạnh đó, còn có sự kết hợp của chính quyền địa phương với Đoàn thanh niên và Hội phụ nữ thành lập mô hình “*đoạn đường thanh niên tự quản*”, “*đoạn đường Hội phụ nữ tự quản*”. Đoàn viên, thanh niên tỉnh Vĩnh Phúc duy trì và thành lập mới hơn 125 tuyến đường thanh niên tự quản “*sáng - xanh - sạch - đẹp - văn minh*”, xây dựng 62 mô hình “*Làng quê xanh, đường quê sạch*” [8].

Thông qua phong trào “*Toàn dân tham gia xây dựng, cải tạo cống, rãnh thoát nước ở các khu dân cư*”, MTTQVN và các tổ chức thành viên đã huy động được nhiều nguồn lực của các tầng lớp nhân dân (tham gia cải tạo, nâng cấp, xây mới công trình), góp phần hạn chế ô nhiễm, chất lượng cuộc sống của người dân được nâng lên. Đến tháng 12/2020, toàn tỉnh triển khai xây dựng mới được trên 700 km cống, rãnh thoát nước (Hình 1).

Hình 1. Kết quả xây dựng, cải tạo cống, rãnh thoát nước thải tại tỉnh Vĩnh Phúc

Nguồn: UBMTTQVN tỉnh Vĩnh Phúc (2021)

Xã Tam Phúc, huyện Vĩnh Tường được thí điểm làm mẫu xây dựng và cải tạo hệ thống thoát nước thải, làm cơ sở ban hành cơ chế chính sách nhân rộng trong toàn tỉnh. Qua khảo sát thực tế, chương trình đã huy động được rất nhiều nguồn lực từ các đoàn thể và nhân dân tham gia (xây dựng cải tạo cống rãnh, nạo vét lưu vực tiếp nhận nước thải). Cơ chế thực hiện: Nhà nước và nhân dân cùng làm (ngân sách tỉnh hỗ trợ 100% nguyên vật liệu, còn chi phí giải phóng mặt bằng, tổ chức thi công do nhân dân đóng góp). Từ tháng 4/2019 đến tháng 12/2020 xã Tam Phúc đã làm xong cống rãnh ở 27 ngõ, chiều dài 3.741 m (tổng trị giá 4,52 tỷ đồng, trong đó nhân dân đóng góp 2,1 tỷ đồng). Tổng diện tích đất thổ cư nhân dân đã hiến để xây dựng, cải tạo rãnh thoát nước là 1.313 m² (6,5 tỷ đồng); các hội viên CCB xã đã hiến 342,18 m² đất (2,4 tỷ đồng) [1].

“Được các tổ chức đoàn thể tuyên truyền, chia sẻ thông tin, tôi hiểu tính đúng đắn của chủ trương và đồng thuận góp tiền, ngày công xây rãnh thoát nước, nâng cấp đường thôn. Giờ đây đường làng, ngõ xóm không chỉ được cải tạo khang trang, sạch đẹp đảm bảo khả năng tiêu

thoát nước, tạo thuận lợi cho phương tiện lưu thông. Từ đó nâng cao trách nhiệm, ý thức của người dân trong công tác BVMT ở địa phương” - PVS ông Nguyễn Văn Tâm, xã Tam Phúc, huyện Vĩnh Tường.

Ngoài đóng góp tiền cho các hoạt động xây dựng, hội viên tổ chức CT-XH và người dân còn tích cực trong việc góp ngày công lao động (Bảng 2). Riêng Tỉnh đoàn Vĩnh Phúc, đã huy động đoàn viên tham gia đóng góp 2.530 ngày công khắc phục ô nhiễm môi trường tại các khu dân cư trong toàn tỉnh. Tại huyện Sông Lô, các tổ chức CT-XH đã vận động được nhân dân hiến trên 11.000 m² đất, trên 10.000 ngày công lao động [7].

Có thể nói, phong trào *“Toàn dân đoàn kết xây dựng, cải tạo cống, rãnh thoát nước thải, khắc phục ô nhiễm môi trường tại các khu dân cư”* do MTTQVN tỉnh Vĩnh Phúc phát động đã phát huy được sức mạnh tập thể, thể hiện tinh thần đoàn kết, ý thức trách nhiệm của cộng đồng dân cư trong công tác BVMT tại địa phương. Đây cũng chính là nền tảng của sự thành công trong BVMT nông thôn tỉnh Vĩnh Phúc.

Bảng 2. Huy động ngày công lao động xây dựng cơ sở hạ tầng nông thôn huyện Sông Lô

Tên công trình	Số người tham gia	Số ngày công lao động
Xây dựng, cải tạo cống, rãnh thoát nước khu dân cư	715	10.000
Trồng hoa, cây xanh đường làng ngõ xóm	315	925
Lắp đặt điện chiếu sáng ở đường làng, ngõ xóm	89	1.550
Tổng	1.119	12.475

Nguồn: Tổng hợp của nhóm tác giả, 2020

3.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến hoạt động của các tổ chức chính trị - xã hội trong bảo vệ môi trường nông thôn tại Vĩnh Phúc

a. Nhận thức của người dân và thành viên các tổ chức CT-XH

Qua khảo sát thực tế tại Vĩnh Phúc, nhận thức về BVMT của người dân và hội viên ngày

càng được nâng cao. Người dân đã hiểu được tác hại của ô nhiễm môi trường; nắm được các quy định của Nhà nước, sẵn sàng tham gia các hoạt động (trồng cây xanh, cải tạo môi trường...); có tới 82,5% số người được hỏi sẵn sàng tham gia các hoạt động BVMT tại địa phương (Bảng 3).

Bảng 3. Việc sẵn lòng tham gia các hoạt động BVMT tại địa phương

Nội dung	Huyện Vĩnh Tường				Huyện Bình Xuyên				Tổng (%)
	Xã Tam Phúc		Xã Ngũ Kiên		Xã Sơn Lôi		Xã Quất Lưu		
	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	
1. Sẵn sàng	39	97,5	29	72,5	36	90,0	28	70,0	82,5
2. Còn tùy thuộc	1	2,5	7	17,5	2	5,0	7	17,5	10,6
3. Không tham gia	0	0,0	4	10,0	2	5,0	5	12,5	6,9

Nguồn: Kết quả khảo sát của nhóm tác giả, 2020

Trong xây dựng nông thôn mới, theo chính quyền địa phương, còn một bộ phận nhỏ người dân cho rằng, BVMT là việc của Đảng và Nhà nước, người dân chỉ là người hưởng lợi, do đó, họ chưa tích cực tham gia. Điều này cũng phù

hợp với thực tế khảo sát, khi vẫn còn 7,5% số người được hỏi không ủng hộ việc thực hiện các hoạt động BVMT của các tổ chức CT-XH và 5% số người không biết/không trả lời nội dung này (Bảng 4).

Bảng 4. Sự ủng hộ việc thực hiện các hoạt động BVMT của địa phương

Nội dung	Huyện Vĩnh Tường				Huyện Bình Xuyên				Tổng (%)
	Xã Tam Phúc		Xã Ngũ Kiên		Xã Sơn Lôi		Xã Quất Lưu		
	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	
1. Có	38	95,0	33	82,5	36	90,0	33	82,5	87,5
2. Không	1	2,5	4	10,0	2	5,0	5	12,5	7,5
3. Không biết/KTL	1	2,5	3	7,5	2	5,0	2	5,0	5,0

Nguồn: Kết quả khảo sát của nhóm tác giả, 2020

“Nhận thức của người dân vẫn chưa thay đổi khi cho rằng, môi trường và xử lý các vấn đề về môi trường là việc của chính quyền địa phương, của Nhà nước. Nhận thức của một bộ phận cán bộ, nhân dân và doanh nghiệp chưa cao, công tác bảo vệ môi trường tại một số cơ sở còn hạn chế, không quan tâm đúng mức, dẫn đến tình trạng ô nhiễm ít được cải thiện” - PVS ông Nguyễn Hữu Điền, Phó Chủ tịch UBND huyện Tam Dương.

b. Trình độ chuyên môn của cán bộ nông cốt các tổ chức CT-XH

Hiện nay, trình độ chuyên môn của cán bộ, hội viên các tổ chức CT-XH còn nhiều hạn chế. Do vậy, việc tuyên truyền, vận động người dân còn hạn chế, hiệu quả đem lại chưa thực sự tốt. Khảo sát 100 cán bộ và hội viên cho thấy, 75% số cán bộ có trình độ THPT, THCS, trình độ trên đại học chỉ chiếm 1,25% (Bảng 5).

Bảng 5. Khảo sát trình độ học vấn của các hội viên các tổ chức CT-XH

Trình độ học vấn	Huyện Vĩnh Tường				Huyện Bình Xuyên				Tổng (%)
	Xã Tam Phúc		Xã Ngũ Kiên		Xã Sơn Lô		Xã Quất Lưu		
	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	Số lượng (Người)	Tỉ lệ (%)	
- Sau đại học	1	2,5	0	0,00	1	2,5	0	0,0	1,25
- Đại học, Cao đẳng	6	24,0	7	26,5	5	20,0	5	20,0	22,75
- THPT, THCS	18	72,0	18	72,0	19	76,0	20	80,0	75,0

Nguồn: Điều tra của nhóm tác giả, 2020

Mặt khác, cán bộ của các tổ chức CT-XH chủ yếu là người làm việc không chuyên trách nên thời gian và sự nhiệt tình của cán bộ, hội viên còn nhiều hạn chế.

c. Cơ chế, chính sách của Nhà nước

Trong những năm qua, Đảng và Nhà nước đã luôn quan tâm chỉ đạo sát sao việc bổ sung, hoàn thiện hệ thống chính sách, pháp luật về BVMT. Các Nghị quyết chuyên đề của Đảng đề cập một cách toàn diện các quan điểm đối với công tác BVMT. Chính phủ cũng đã ban hành các chiến lược, kế hoạch BVMT.

UBND tỉnh Vĩnh Phúc cũng đã ban hành nhiều nội dung về BVMT như: Kế hoạch số 2903/KH-UBND ngày 12/5/2016 về triển khai

công tác vệ sinh môi trường nông thôn và quản lý chất thải rắn sinh hoạt; Kế hoạch số 7860/KH-UBND ngày 03/11/2016 về tổ chức Phong trào thi đua “Vĩnh Phúc chung sức xây dựng nông thôn mới” giai đoạn 2016 - 2020; Công văn số 5669/UBND-NN4 về việc tăng cường công tác vệ sinh và BVMT trên địa bàn tỉnh; Nghị quyết số 38/2019/NQ-HĐND về việc hỗ trợ xây dựng rãnh thoát nước thải và nạo vét thủy vực tiếp nhận nước thải khắc phục ô nhiễm môi trường tại các khu dân cư...

Các chính sách của cơ quan có thẩm quyền rất quan trọng, bởi nếu chính sách phù hợp với thực tiễn thì hội viên các tổ chức CT-XH sẽ tuyên truyền, vận động được nhiều người dân tham gia hoạt động BVMT tại địa phương.

3.3. Một số kiến nghị nhằm nâng cao vai trò và tăng cường sự tham gia của các tổ chức chính trị - xã hội trong bảo vệ môi trường tỉnh Vĩnh Phúc

Nhằm nâng cao vai trò và tăng cường sự tham gia của các tổ chức CT-XH trong BVMT tỉnh Vĩnh Phúc, trong thời gian tới cần:

(1) Thực hiện các chương trình, hoạt động tuyên truyền, nâng cao nhận thức BVMT cho người dân

Đổi mới nội dung, đa dạng hóa các hình thức tuyên truyền như đối thoại nhân dân, lồng ghép tuyên truyền BVMT với các nội dung cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh” và các phong trào thi đua yêu nước khác. Từ đó nâng cao nhận thức, trách nhiệm của mỗi người dân trong thực hiện chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về BVMT.

Hàng năm đưa chỉ tiêu về BVMT để bình xét thi đua khen thưởng, xét tiêu chuẩn cơ quan, làng bản, xóm phố, gia đình văn hoá, nhất là tại các thị trấn.

(2) Tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng chuyên môn cho cán bộ nông cốt

Nâng cao trình độ và tập huấn kiến thức chuyên môn về BVMT nông thôn cho đội ngũ cán bộ các tổ chức CT-XH, nhất là đội ngũ cán bộ ở cơ sở - những người trực tiếp chỉ đạo thực hiện, phù hợp yêu cầu thực tế tại địa phương.

Thường xuyên vận động, tạo điều kiện cho hội viên được tham gia sinh hoạt, tiếp cận với các sách, báo, tài liệu hướng dẫn... để nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, tạo môi trường cho họ phát huy và khẳng định vai trò của mình trong công tác BVMT.

(3) Phát huy nguồn lực của các tổ chức CT-XH trong BVMT

Người dân trực tiếp được hưởng lợi từ BVMT nên tự nguyện tham gia và đóng góp nguồn lực cho hoạt động này.

Nguồn lực của nhân dân là lớn nhất, quan trọng nhất và là đòn bẩy để các hoạt động BVMT được bền vững. Hội viên đóng góp sức lao động, tiền của và trực tiếp được hưởng lợi của các hoạt động đó. Việc huy động nguồn lực từ hội viên và nhân dân sẽ giúp họ có ý thức sử dụng, bảo vệ và duy trì công trình BVMT tại địa phương.

(4) Xây dựng chính sách hỗ trợ và phối hợp với các tổ chức CT-XH, tạo điều kiện thuận lợi trong BVMT

Sự phối kết hợp giữa chính quyền và các tổ chức CT-XH thể hiện ở sự nhất trí cùng nhau xây dựng kế hoạch quản lý và BVMT hàng năm; theo dõi, đôn đốc, phối hợp với các tổ chức để thực hiện trong toàn tỉnh.

4. Kết luận

Trong thời gian qua, các tổ chức CT-XH tỉnh Vĩnh Phúc đã tham gia các hoạt động BVMT thông qua các hoạt động tuyên truyền, vận động người dân nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của môi trường; tham gia công tác quy hoạch, xây dựng cơ sở hạ tầng BVMT (phát triển hệ thống cây xanh, bãi rác tập trung, tham gia các hoạt động thu gom, xử lý rác thải...); tham gia huy động nguồn lực cho hoạt động cải thiện môi trường nông thôn...

Bên cạnh những kết quả đạt được, sự tham gia của các tổ chức CT-XH trong bảo vệ môi trường vẫn còn một số hạn chế như: nhận thức của một bộ phận hội viên và người dân về bảo vệ môi trường chưa cao; việc tuyên truyền, phổ

biến các chủ trương, chính sách bảo vệ môi trường chưa thật sự đến tận người dân; trình độ chuyên môn của các cán bộ nòng cốt và hội viên các tổ chức CT-XH còn hạn chế; các văn bản pháp lý huy động sự tham gia của các tổ chức CT-XH và cộng đồng trong bảo vệ môi trường chưa được cụ thể hóa trong quy hoạch, kế hoạch, chương trình của địa phương, hoặc chưa được tổ chức thực hiện đầy đủ.

Để nâng cao vai trò của các tổ chức CT-XH trong bảo vệ môi trường nông thôn, Vĩnh Phúc cần đẩy mạnh tuyên truyền nâng cao nhận thức cho người dân; đào tạo, nâng cao năng lực quản lý cho các cán bộ của các tổ chức CT-XH; đồng thời cần có các cơ chế chính sách đặc thù, các cơ chế phối hợp cụ thể của chính quyền địa phương trong việc hỗ trợ các tổ chức CT-XH tham gia bảo vệ môi trường.

Bài báo là sản phẩm của nhiệm vụ cấp Bộ “Khảo sát, đánh giá vai trò của các tổ chức chính trị - xã hội ở nông thôn trong bảo vệ môi trường địa phương và đề xuất giải pháp” (từ nguồn kinh phí sự nghiệp bảo vệ môi trường) do Viện Địa lý nhân văn chủ trì, TS. Trần Ngọc Ngoạn làm chủ nhiệm.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hội Cựu chiến binh xã Tam Phúc (2020), Báo cáo: *Hội cựu chiến binh xã Tam Phúc tham gia BVMT*, tài liệu phục vụ đoàn khảo sát Viện Địa lý nhân văn.
2. UBND xã Ngũ Kiên (2020), *Báo cáo kết quả hoạt động công tác vệ sinh môi trường năm 2020*.
3. UBMTTQ Việt Nam tỉnh Vĩnh Phúc (2020), *Báo cáo Kết quả công tác Mặt trận 6 tháng đầu năm nhiệm vụ trọng tâm công tác 6 tháng cuối năm 2020*.
4. Nguyễn Hải Ba (2021), *Hội Cựu chiến binh huyện Yên Lạc với phong trào giúp nhau giảm nghèo, làm kinh tế giỏi*, <http://yenlac.vinhphuc.gov.vn/Pages/detail.aspx?newsid=6217>, truy cập 02/8/2021.
5. Minh Nguyệt (2021), *Phụ nữ Tam Dương tham gia BVMT*, <http://mattran.org.vn/chuong-trinh-phoi-hop/phu-nu-tam-duong-tich-cuc-bao-ve-moi-truong-38903.html>, truy cập 02/8/2021.
6. Lê Mơ (2021), *Phát huy vai trò của phụ nữ trong BVMT*, <http://mattran.org.vn/chuong-trinh-phoi-hop/phan-huy-vai-tro-cua-phu-nu-trong-bao-ve-moi-truong-38486.html>, truy cập 02/8/2021.
7. Bùi Vân (2020), *Huyện Sông Lô tổ chức hội nghị sơ kết phong trào “Toàn dân tham gia xây dựng, cải tạo cống, rãnh thoát nước khắc phục ô nhiễm môi trường tại các khu dân cư”*, <http://matrantoquoc.vinhphuc.gov.vn/tintuc/Pages/mat-tran-to-quoc-huyen-xa.aspx?ItemID=32057>, truy cập 02/8/2021.
8. Bạch Nga (2020), *Thanh niên Vĩnh Phúc xung kích bảo vệ môi trường*, <http://www.baovinhphuc.com.vn/xa-hoi/52863/thanh-nien-vinh-phuc-xung-kich-bao-ve-moi-truong.html>, truy cập 25/7/2021.
9. Bích Phương (2020), *Vĩnh Phúc: Phụ nữ Sông Lô tham gia bảo vệ môi trường*, <http://hoilhpn.org.vn/web/guest/tin-chi-tiet/-/chi-tiet/vinh-phuc-phu-nu-song-lo-tham-gia-bao-ve-moi-truong-36048-2.html>, truy cập 25/7/2021.
10. Lan Phương (2020), *Hiệu quả mô hình CLB cựu chiến binh bảo vệ môi trường ở Phúc Yên*, <http://phucyen.vinhphuc.gov.vn/Pages/detail.aspx?newsid=2504>, truy cập 25/7/2021.

Thông tin tác giả:

Trần Ngọc Ngoạn, Nguyễn Thị Huyền Thu - Viện Địa lý nhân văn
Địa chỉ: Số 1 Liễu Giai, Ba Đình, Hà Nội
Email: ngoantrandlnv@yahoo.com; ĐT: 091 323 7204

Nhật ký tòa soạn

Ngày nhận bài: 05/8/2021
Biên tập: 9/2021